Deutsche und montenegrinische Fassung

Raditi u Njemačkoj i u Crnoj Gori

- → Koje dejstvo ima Sporazum
- → Koja davanja možete dobiti u Njemačkoj i u Crnoj Gori
- → Vaši sagovornici

Deutsche
Rentenversicherung
Sicherheit
für Generationen

Raditi bez granica

Vi ste već neko vreme radili u Crnoj Gori i želite tamo da emigrirate? Vi ste iz Crne Gore, a radite sada u Njemačkoj? Možda se pitate kako će se rad u raznim zemljama odraziti na Vašu kasniju penziju. Pa Crna Gora i Njemačka imaju različite sisteme socijalne sigurnosti.

To je tačno ali mi Vas možemo umiriti. Za Njemačku i Crnu Goru i dalje važi njemačko-jugoslovenski Sporazum o sicijalnoj sigurnosti od 12. Oktobra 1968. godine kojim bi se moguća šteta na Vaš račun mogla umanjiti. U ovoj brošuri ćete saznati šta taj Sporazum reguliše, kako se odražava na njemačko pravo i koja prava Vi imate u Crnoj Gori. Ako ipak imate još pitanja to se onda nama u svako doba rado možete obratiti.

Brošura ja sa najvećom mogućom pažnjom sastavljena. Ipak za informacije o inostranom pravu na žalost ne možemo da preuzmemo jemčenje za ispravnost. Za važeću pravnu informaciju se obratite odredjenoj nadležnoj službi na licu mjesta. Naša Vam brošura pruža sve informacije, čak i na srpskom jeziku. Pravno važeće – i to samo takodje za njemačko pravo – je izdanje na njemačkom jeziku.

Impressum
Izdavač: Deutsche Rentenversicherung Bund, Geschäftsbereich Presse- und Öffentlichkeitsarbeit, Kommunikation, 10709 Berlin, Ruhrstr. 2, poštanska adresa: 10704 Berlin
Telefon: 030 865-0, Fax: 030 865-27379, Internet: www.deutsche-rentenversicherung.de,
E-Mail: drv@drv-bund.de, De-Mail: De-Mail@drv-bund.de-mail.de,
Slike: Bildarchiv Deutsche Rentenversicherung Bund
Štampa: Fa. Heenemann GmbH & Co. KG, Berlin, 4. Izdato (2/2019), **br. 773**
Ova brošura je dio javnog rada Njemačkog Penzijskog Osiguranja; daje se besplatno i nije namjenjena prodaji. QR Code je registrovani zastitni znak tvrtke Denso Wave Incorporated.

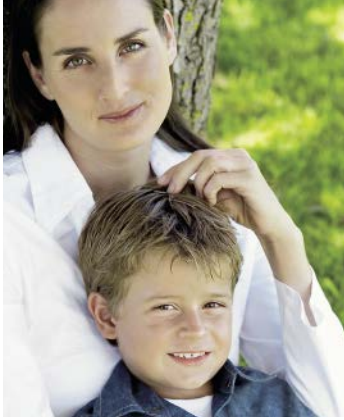

Sadržaj

4 Sporazum sa Crnom Gorom
7 Načela Sporazuma
8 Kako sam ja osiguran/osigurana?
10 Biti dobrovoljan član u Njemačkoj
13 Povratak njemačkih doprinosa
17 Rehabilitacija
19 Kako se Sporazum odražava na Vašu penziju?
22 Penzije iz njemačkog osiguranja
34 Penzija iz crnogorskog penzijskog osiguranja
39 Bolesničko osiguranje i osiguranje za njegovanje penzionera
41 Važan korak do penzije: zahtjev
44 Isplata penzije – također u inostranstvo
47 Pravi sagovornici za Vas
50 Samo korak od Vas udaljeno: Vaše penzijsko osiguranje

Sporazum sa Crnom Gorom

Sve više ljudi provode jedan dio svojeg radnog života izvan granica svoje domovine. Da se to ne bi negativno odrazilo na njihovu kasniju penziju to je Njemačka sa puno država sklopila Sporazum o socijalnoj sigurnosti.

Pod www.deutsche-rentenversicherung.de u internetu ćete naći pregled Sporazuma o socijalnoj sigurnosti.

Sa nekadašnjom Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom je Njemačka već 12. Oktobra 1968. godine sklopila Sporazum o socijalnoj sigurnosti. Od raspada Jugoslavija taj isti sporazum važi za Crnu Goru, Srbiju, Kosovo i Bosnu i Hercogovinu i dalje, dok se sa tim zemljama ne sklope drugi sporazumi o socijalnoj sigurnosti.

Makedonija je u međuvremenu sklopila sopstvene nagodbe s Njemačkom.

Informacije o državama naslijednicama ćete naći u brošuri o tim zemljama. Pobliže o Pravu Evropske Zajednice možete pročitati u našoj brošuri „Leben und arbeiten in Europa".

Informacije o odnosima na osnovi sklopljenih sporazuma sa Srbijom, Kosovom, Bosnom i Hercegovinom i Makedonijom ćete naći u brošurama za te zemlje.

Nakon što su Slovenija 1. maja 2004. godine i Hrvatska 1. jula 2013. godine postale članice Europske Unije, u tim zemljama važi Evropsko zajedničko pravo.

Molimo uzmite u obzir:
„Njemačko-crnogorski“ Sporazum o socijalnom osiguranju još ne postoji! Zato se između Njemačke i Crne Gore i dalje primjenjuje njemačko-crnogorski Sporazum o socijalnom osiguranju od 12. oktobra 1968. godine.

Ova brošura treba da Vam pruži pregled najvažnijih odražaja Sporazuma od 1968. godine na odnose između Njemačke i Crne Gore na području zakonskog penzijskog osiguranja. Osim toga želimo da Vas informišemo o davanjima Njemačkog i crnogorskog penzijskog osiguranja.

Za koja područja važi taj Sprazum?

Sporazum obuhvata

→ penzijsko osiguranje
→ bolesničko osiguranje i
→ osiguranje za slučaj nesreće.

U ovoj brošuri će biti prikazano samo regulisanje sporazuma za penzijsko osiguranje.

Za koje osobe važi Sporazum?

U odnosu na Crnu Goru sporazum od 1968. godine važi u prvoj liniji za Njemačke i crnogorske državljane koji su neko vreme radili u Njemačko i/ili Crnoj Gori. Međutim važi nevezano za državljanstva na primjer i onda, kada je osiguranički staž u Crnoj Gori i Njemačkoj navršeno. Stoga za primjenu Sporazuma nije obavezno neophodno da posjedujete crnogorsko ili njemačko državljanstvo.

Primjer:

Josip H. je hrvat. Medjutim kako je u Crnoj Gori tako i u Njemačkoj radio to se na njega primjenjuje Sporazum iz 1968. godine.

Kako Sporazum iz 1968. godine i dalje važi za Crnu Goru, Srbiju, Kosovo i Bosnu i Hercegovinu to su teritorije i državljani tih država u primjeni Sporazuma od strane njemačkog penzijskog osiguranja izjednačeni.

I osiguranički staž u ovim državama može za ispunjavanje uslova na pravo za davanja iz njemačkog penzijskog osiguranja po pravilu da se sabere. Osim toga osiguranički staž koji ste do stupanja na snagu svojih sporazuma o socijalnoj sigurnosti sa Hrvatskom na dan 1. decembra 1998. godine, sa Slovenijom 1. septembra 1999. godine i sa Makedonijom 1. januara 2005. godine u tim državama napunili, će se najčešće također uzeti u obzir.

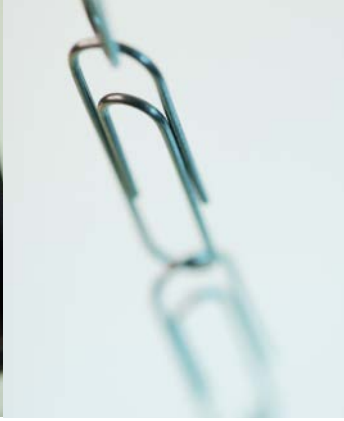

Načela Sporazuma

Sporazum izjednačuje državljanstvo, mjesto stanovanja i odredjeno činjenično stanje u državama ugovornicama i osigurava time jednako tretiranje i preko granica.

Pročitajte molimo o ovome i poglavlje „Isplata penzije – takođe u inostranstvo".

Sporazum reguliše na primjer, da se za Vaše penzijsko pravo periodi Vašeg osiguraničkog staža u Njemačkoj i Crnoj Gori zbrajajaju i da Vi kao crnogorski državljanin Vašu njemačku penziju i u slučjau da stanujete u Crnoj Gori ili u nekoj drugoj državi u načelu dobivate u punoj visini.

Medjutim Sporazum niti poistovjećuje sisteme socijalnog osiguranja ove dve države sporazumnice niti ćete dobijati zajedničku penziju od socijalnog staža obadve države. I dalje važe pojedinačna državna pravila i svaka država plaća svoja spostvena davanja od osiguraničkog staža koji je stečen na njenom području.

Sporazum ima odlučujući uticaj na mnoga činjenična stanja iz zakonskog penzijskog osiguranja. Odražavanje na najvažnija područja želimo u kratko da Vam predstavimo ovde u ovoj brošuri.

Kako sam ja osiguran/osigurana?

Da li podležete obavezi osiguranja u zakonskom penzijskom osiguranju zavisi – nezavisno od Vašeg državljanstva – u načelu od propisa one države u kojoj ste bili zaposleni ili radili samostalno.

Ukoliko radite u Njemačkoj, treba ispitati isključivo prema njemačkom pravu da li za Vas postoji obaveza osiguranja u njemačkom penzijskom osiguranju. Ako ste zaposleni u Crnoj Gori, obaveza osiguranja se određuje samo prema crnogorskom pravu. Prelazak iz njemačkog u crnogorsko osiguranje i obratno je uvijek bez problema moguć.

Molimo uzmite u obzir:
U slučaju da se zaposlite u Njemačkoj to podležete u načelu i kao crnogorski državljanin obavezi osiguranja u njemačkom penzijskom osiguranju.

No kod ovog opšteg pravila ima jedan izuzetak. Ako Vas Vaš poslodavac u Crnoj Gori u okviru radnog odnosa odašalje na rad u Njemačku i ako je taj posao unaprijed vremenski ograničen, Vi ste u tom periodu na osnovu Sporazuma i dalje obavezno osigurani po crnogorskom pravu. Isto važi i obrnuto ako Vas njemački poslodavac odašalje u Crnu Goru.

Ako ste odaslani na rad u neku drugu državu ugovornicu, mora se izdati potvrda o odaslanju. Tu potvrdu trebate kao poslopri-mac za vrijeme rada u inostranstvu nositi sa sobom. Vaš poslodavac mora kod nadležne službe zatražiti provjeru i izdavanje potvrde o odaslanju. U Njemačkoj je Vas sagovornik Vaše zakonsko bolesničko osiguranje, inače Savezno njemačko penzijsko osiguranje u Berlinu.

Naša preporuka:

Pročitajte o tome informacije Vrhovnog Saveza bole-sničkog osiguranja/Službe za inostranstvo: GKV – Spitzenverband, Deutsche Verbindungsstelle Kranken-versicherung – Ausland (DVKA) pod oznakom www.dvka.de. Pod rubrikom „Raditi u inostranstvu“ ćete saznati više o toj temi.

Biti dobrovoljan član u Njemačkoj

Sa dobrovoljnim osiguranjem možete svoju Njemačku penziju da povisite, prvi put da steknete pravo na penziju ili da popunite prekide.

Ako stanujete u Njemačkoj i ne morate da plaćate obavezne doprinose to onda možete nezavisno od državljanstva da se dobrovoljno osigurate u Njemačkom penzijskom osiguranju. Za to morate da budete barem 16 godina stari.

Kao Njemac možete osim toga nezavisno od mjesta stanovanja širom svjeta uvjek dobrovoljno u Njemačkoj da se osigurate.

Naša preporuka:

Pobliže informacija sadrži naše brošura “Freiwillig rentenversichert: Ihre Vorteile”.

Brošura se može dobiti samo na njemačkom.

Nezavisno od svog državljanstva i svog mjesta boravka može svako dobrovoljno da se osigura u Njemačkoj, ko je prije 19. Oktobra 1972. godine barem jedan dobrovoljan doprinos uplatio.

Propisi mogu često i na osobe bez državljanstva ili izbjeglice da se primjene. Molimo da se informišete.

Ako ste državljanin Crne Gore i stanujete u Evropskoj Uniji možete dobrovoljno da se osigurate, ako ste već jedan doprinos u Njemačko penzijsko osiguranje uplatili. Ukoliko živite u Crnoj Gori, Srbiji, Kosovu ili u Bosni-Hercegovini, možete

bez daljnjih preduslova uplatiti dobrovoljne doprinose za njemačko penzijsko osiguranje. Živite li u nekoj drugoj inostranoj državi (na primjer Meksiko), to se onda ne možete osigurati dobrovoljno.

Dobrovoljni doprinosi: Vaša korist

Dobrovoljnim doprinosima možete ispuniti pravni propis za Njemačku penziju. Medjutim možete svoju osiguraničku zaštitu za penziju zbog delimičnog ili potpunog smanjenja sposobnosti za privređivanje da održite.

Naša preporuka:

Za te penzije može biti važno da se vremensko razdoblje od 1. Januara 1984. godine pa do danas pokrije sa takozvanim stažom za održavanje prava. U koliko se isključite iz Njemačkog zakonskog penzijskog osiguranja, a želite i dalje da imate pravo na jednu od ovih penzija, to bi onda već unapred trebali da se posavetujete sa nama o mogućnostima.

Aktuelne vrednosti doprinosa ćete naći u internetu pod www.deutsche-rentenversicherung.de.

Visina i broj Vaših dobrovoljnih doprinosa određujete Vi sami. Međutim postoje najniži i najviši iznosi doprinosa. Niste vezani za jednom izabranu visinu doprinosa. Za budućnost možete visinu Vaših doprinosa u svako doba da izmeniti ili plaćanje sasvim da obustavite.

Vi dobrovoljne priloge možete za tekuću godinu do 31. marta sledeće godine da uplatite.

Plaćanje doprinosa

Pre nego što smete da uplaćujete dobrovoljne doprinose, to Vam se prvo mora odobriti zahtjev. Posle toga se savjetuje da se doprinosi plaćaju negotovinski ili putem skidanja sa Vašeg bankovnog računa sa naše strane ili putem jedne opunomoćene osobe kod jednog novčanog instituta u Njemačkoj. Doznaka i iz zemlje i iz inostranstva je moguća.

Molimo uzmite u obzir:
Nosilac osiguranja ne preuzima nikakve troškove banke, transfera ili doznake. U slučaju plaćanja iz inostranstva bi trebali iznos da plaćate u Eurima, da ne bi došlo do variranja kursa.

Vaši sagovornici

U koliko hoćete da postavite zahtjev za dobrovoljno osiguranje to se onda obratite onom nosiocu osiguranja koji vodi Vaš osiguranički račun odnosno koji je isti na posletku vodio.

Stanujete li u Njemačkoj, a jos nikada niste uplaćivali u zakonsko penzijsko osiguranje u Njemačkoj to onda možete postaviti zahtjev kod svakog nosioca osiguranja.

Molimo pročitajte naše poglavlje „Samo korak od Vas udaljeno: Vaše penzijsko osiguranje".

Jeste li nesigurni koji nosioc osiguranja je za Vas nadležan? Upitajte nas: U Njemačkoj možete u tu svrhu da upotrebite naš besplatan servisni telefon ili širom svjeta našu e-mail adresu.

Povratak njemačkih doprinosa

Ako ste neko vreme radili u Njemačkoj i ako ste uplaćivali doprinose, a sada ste se vratili u domovinu, to onda možda želite da Vam se povrate Vaši Njemački doprinosi. Da li za Vas ta mogućnost postoji, saznaćete u ovom poglavlju. Međutim taj korak bi trebali dobro da promislite.

Povratkom doprinosa se osiguranički odnos gasi. To međutim prema osnovnom razmišljanju treba samo onda da se dogodi, ako ste se vrlo puno udaljili od dejstvenog kruga Njemačkog penzijskog osiguranja ili ako od Vaših doprinosa ne možete doći do prava na penziju.

Možete dobiti povratak svojih doprinosa ako
- → ste napustili Njemačko obavezno osiguranje
- → u Njemačkoj ne možete da se osigurate dobrovoljno
- → je od napuštanja njemačkog obaveznog osiguranja proteklo barem 24 mjeseci.

Vremena staža od najmanje 24 kalendarskih meseci se mora pridržavati. Takođe ne sme u međuvremenu da ponovo da nastupi obaveza osiguranja.

Obaveza osiguranja u jednoj od država članica Evropske Unije ili u jednoj od zemalja sa kojima je Njemačka sklopila sporazum o socijalnom osiguranju obaveza osiguranja može da se izjednači sa obaveznim osiguranja u Njemačkoj. U tom slučaju

ne postoji mogućnost da se doprinosi povrate. Molimo da se posavetujete.

Naša preporuka:

Da li se u Njemačkoj smijete dobrovoljno osigurati, saznaćete u poglavlju „Biti dobrovoljan član u Njemačkoj“. Pri tome ne igra nikakvu ulogu da li se zaista želite dobrovoljno osigurati. Ako imate to pravo, povrat doprinosa za Vas ne dolazi u obzir.

Granica redovne starosne penzije će se korak po korak podići od 65 na 67 godina.

Ako ste dostigli granicu za redovnu starosnu penziju, a uplaćivali ste doprinose manje nego pet godina, to onda možete postaviti zahtjev da Vam se isti isplate. Iza ovog pravila se krije smisao da Vi sa manje od pet godina uplaćivanih doprinosa nemate pravo na penziju. U tom slučaju će doprinosi bez da se sačeka vremensko razdoblje od 24 kalendarskih mjeseci biti isplaćeni.

Naša preporuka:

U tih pet godina se uračunavaju i periodi osiguranja u Crnoj Gori, Srbiji, Kosovu i Bosni i Hercegovini. Osim toga uzima se u obzir i staž osiguranja u Hrvatskoj do 30. novembra 1998. godine, u Sloveniji do 31. augusta 1999. i u Makedoniji do 31. decembra 2004. godine.
I periodi za koje sami niste plaćali doprinose (na primjer vrremena odgoja djece) se ubrajaju. Tako možda ipak imate pravo na njemačku penziju.

Može se ubrajati i staž iz drugih zemalja sa sporazumom.

Članovi porodice preminulog osiguranika mogu zatražiti povrat doprinosa umrlog ukoliko isti nije već uplatio doprinose za pet godina. I ovdje se uzimaju u obzir periodi osiguranja iz Crne Gore, Srbije, Kosova i Bosne i Hercegovine i uz ograničenja i staž osiguranja iz Hrvatske, Slovenije i Makedonije.

Njemački doprinosi se ne mogu povratiti, ako ste već dobili neku inostranu penziju, a ta penzija može da se plaća jer su se Njemački i inostrani doprinosi sabrali.

Molimo uzmite u obzir:
Doprinosi čak i onda ne mogu da se povrate, ako ste na osnovu njih i iz njih već dobijali davanja u predmetima ili novcu. To na primjer može biti davanje za medicinsku rehabilitaciju. Dprinosi koje ste uplatili tek posle davanja, se mogu povratiti.

U koliko želite da dobijete povraćaj doprinosa se time Vaš osiguranički odnos sa njemačkim penzijskim osiguranjem potpuno gasi. Vi iz svog do tog trenutka napunjenog staža nemate više nikakvih prava.

Naša preporuka:

Molimo da se opširno posavetujete prije no što postavite zahtjev za povratak doprinosa. Kasnija penzija može za Vas biti povoljnija alternativa.

Doprinosi će Vam se povratiti samo na Vaš zahtjev. Vi svoj zahtjev možete neformalno kod svakog njemačkog nosioca osiguranja da uložite ili kod njemačke ambasade ili njemačkog konzulata u blizini. Pošto zahtjev možete postaviti na maternjem jeziku, to ne morate dati nalog niti nekoj osobi za posredovanje niti opunomoćeniku niti nekom tumaču.

Adrese njemačkih nosioca osiguranja ćete naći u poglavlju „Samo korak od Vas udaljeno: Vaše penzijsko osiguranje“.

Molimo da uzmete u obzir:
Doprinosi se ne isplaćuju redovno u punoj visini! Posloprimci dobijaju na primjer samo svoj udeo od obaveznih doprinosa. Dobrovoljni doprinosi se vraćaju samo do polovine, a iznosi koje niste sami snosili, ne mogu upošte da Vam se isplate. U to se ubrajaju na primjer doprinosi za staž od gajenja djece. Ti doprinosi se i ne obračunavaju uz kamatu.

Njemački državljani

Kao njemac možete tražiti da Vam se povrate njemački doprinosi samo onda, ako ste dostigli godine za redovnu starosnu penziju, a imate manje od 60 uplaćenih doprinosa.

Rehabilitacija

Ako je Vaša sposobnost za privredjivanje dosta u opasnosti ili je već smanjena to onda pod odredjenim uslovima možete od Njemačkog Penzijskog Osiguranja dobiti rehabilitaciona davanja. Time bi se trebalo sprečiti da Vi iz zdravstvenih razloga morate prevremeno otići u penziju.

Pregled celog spektra davanja sadrži naša brošura „Mit Rehabilitation wieder fit für den Job".

Rehabilitaciona davanja obuhvataju medicinska davanja za rehabilitaciju (na primjer stacionarni boravak u nekoj klinici za rehabilitaciju), davanja za učestvovanje u radnom životu (pomoći za dobivanje i zadržanje radnog mjesta, na primjer prekvalifikacija) i davanja za prevenciju, oporavak i za rehabilitaciju djece.

Ako u Njemačkoj stanujete, možete kao crnogorski državljanin dobiti rehabilitacijska davanja iz njemačkog penzijskog osiguranja. No morate ispuniti za to potrebne lične i osiguranički-pravne uslove. To na primjer može biti određeni broj mjeseci osiguranja.

Molimo uzmite u obzir:
Kod provere osiguraničko-pravnih uslova za rehabilitaciona davanja se osim njemačkog osiguraničkog staža uzima u obzir i Vaš osiguranički staž u Crnoj Gori, Srbiji, Kosovu i Bosni i Hercegovini kao i osiguranički staž u Hrvatskoj do 30. novembra 1998. godine, u Sloveniji do 31. avgusta 1999. godine, a u Makedoniji do 31. decembra 2004.

Stanujete li u Crnoj Gori to onda rehabilitaciona davanja možete u Njemačkoj samo onda da dobijete ako onog mjeseca kada ste postavili zahtjev uplatili njemačke obavezne doprinose. To samo onda nije potrebno ako ste posle osiguranog zaposlenja ili samostalnog posla bili nesposobni za rad.

Molimo uzmite u obzir:
Rehabilitacijska davanja mogu da se dobiju samo u klinikama ili institucijama za pospješivanje rada u Njemačkoj.

Kako se Sporazum odražava na Vašu penziju?

Da biste dobili penziju morate ispuniti odredjene uslove. To bi mogli biti na primjer odredjene godine starosti i propisani minimalni osiguranički staž.

Propisi o tome su u Njemačkoj i Crnoj Gori različiti i Sporazumom se ne poistovećuju. Na primjer postoje u obadve zemlje različite starosne granice i minimalno potreban osiguranički staž da bi se dobilo pravo na penziju.

Medjutim Sporazum se brine o tome da ne izgubite Vaše doprinose koje ste u toku svog života u Njemačkoj i Crnoj Gori uplaćivali. Vaše jednom stečeno pravo se štiti.

U načelu važi: Doprinosi koje ste u državama sporazumnicama uplaćivali ostaju kod tamošnjeg nosioca osiguranja. Svaka država ugovornica u kojoj ste bili osigurani Vam plaća penziju kada ispunite tamošnje uslove.

Molimo uzmite u obzir:
Ako ste u jednoj državi napunili manje nego jednu godinu osiguraničkog staža to onda važi kao izuzetak. Pobliže o tome ćete saznati na stranici 21.

Pri provjeravanju da li postoji pravo na penziju će se – ako je potrebno – Vaš osiguranički staž u obadve zemlje sabrati, u koliko staž nije u istom vremenskom periodu. Ako dakle uslove na pravo za njemačku penziju ne ispunjavate samo sa svojim njemačkim osiguraničkim stažom to će se onda i Vaš odgovarajući osiguranički staž u Crnoj Gori uzeti u obzir. Time u datom slučaju možda možete dobiti penziju ako ste samo mali broj godina radili u Njemačoj. Isto tako nosilac osiguranja u Crnoj Gori uzima u obzir Vaš njemački staž osiguranja kod utvrđivanja Vašeg prava na crnogorsku penziju.

Minimalno potreban osiguranički staž

Koji njemački osiguranički staž može u koje vreme čekanja da se ubroji; možete pročitati u brošuri „Rente: Jeder Monat zählt".

Uslov za svaku njemačku penziju je da ste napunili odredjeni minimalno potreban osiguranički staž koji se takodje naziva i vreme čekanja. Isto iznosi zavisno od vrste penzije 5, 35 ili 45 godina.

Molimo uzmite u obzir:
Uz Vaš crnogorski osiguranički staž može takodje i Vaš srpski, kosovski i bosanskohercegovački osiguranički staž kao i Vaš staž do 30. Novembra 1998. godine u Hrvatskioj, u Sloveniji do 31. avgusta 1999. godine, a u Makedoniji do 31. decembra 2004. godine da se uzme u obzir.

Posebni osiguraničko-pravni uslovi

O penzijama iz nemačkog penzijskog osiguranja pročitajte molimo od stranice 22 pa nadalje.

Kod nekih njemačkih penzija morate osim toga ispuniti i posebne osiguraničko-pravne uslove. Za to ste u određenim periodima (primjerice u periodu od pet godina) morali uplatiti dovoljno obaveznih doprinosa za osigurano zaposlenje ili samostalnu djelatnost. To se odnosi među ostalim na penzije zbog smanjenja sposobnosti za privređivanje.

Potrebne obavezne doprinose možete takodje i sa odgovarajućim obaveznim doprinosima u Crnoj Gori, Srbiji, Kosovu i Bosni i Hercegovini da ispunite u koliko ste iste na osnovu zaposlenja ili samostalnog rada uplaćivali.

Odražavanje na obračun penzije

Ako ispunjavate uslove za penziju iz njemačkog penzijskog osiguranja, Vaša njemačka penzija se obračunava samo na osnovu Vašeg njemačkog staža. Vaš crnogorski staž osiguranja se kod obračuna visine penzije ne uzima u obzir. Isto tako nosilac penzijskog osiguranja u Crnoj Gori obračunava Vašu penziju samo na osnovu staža osiguranja koji se uračunava prema crnogorskom pravu.

Pojedinosti ćete saznati u našoj brošuri „Rente: So wird Sie berechnet".

Ispunjavate li uslove kako za penziju iz Njemačke tako i za penziju iz Crne Gore to ćete onda stoga dobiti penziju od svake države.

Samo ako ili u Njemačkoj ili u Crnoj Gori manje nego dvanaest mjeseci osiguraničkog staža postoje to će se onda u svrhu izbjegavanja minimalni penzija ovo vreme sa drugim državama uračunati u Vašu penziju. Ali ipak u načelu morate ispuniti uslove za penziju prema pojedinačnim nacionalnim propisima.

Penzije iz njemačkog osiguranja

Njemačko Penzijsko Osiguranje plaća penzije zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje, starosne penzije i penzije zbog smrti. U ovom poglavlju ćete saznati kada imate pravo na jednu od ovih penzija.

Mi želim da Vam u ovoj brošuri damo samo jedan kratak pregled o raznim vrstama penzije i o najvažnijim uslovima za sticanje prava. Stoga mi ne možemo sve vrste davanja opširno da opišemo i da navedemo sve uslove. Postoji još i čitav niz pravila za zaštitu poverenja i posebnih pravila u koja se mi ovde ne možemo pobliže upuštati. Želite li preciznije informacije to onda čitajte molimo naše brošure na koje Vas mi u ovom poglavlju upućujemo kod svake vrste penzije.

Želite li saznati za koje njemačke penzije već ispunjavate uslove, jednostavno zatražite izvještaj o penziji kod Vašeg nosioca osiguranja. U njemu ćete naći sve informacije.

Penzijski odbitak

U Njemačkoj morate računati sa stalnim odbitkom kod starosnih penzija prije dostignuća starosne dobi za redovnu starosnu penziju (do kraja 2011. godine to je bio 65. rođendan, od 1. januara 2012. ona se postepeno povisuje na 67. godinu života) ili za Vas mjerodavne niže starosne granice. Za svaki mjesec, za koji prijevremeno, dakle u odnosu na Vašu mjerodavnu starosnu granicu, dobijete penziju, Vaša se penzija umanjuje za 0,3 procenta.

U vezi sa podizanjem granicaza redovnu starosnu penziju na 67 godine pročitajte molimo stranicu 25.

Morate eventualno računati s trajnim penzijskim odbitkom i kod penzija zbog smanjenja sposobnosti za privređivanje i penzija zbog smrti s početkom prava prije 65. rođendana osiguranika.

Primjer:

Maria F. je 27. jula 2018. napunila 63. godinu života. Njena starosna penzija za dugogodišnje osiguranike bi se trebala početi isplaćivati od 1.augusta 2018., znači dvije godine i devet mjeseci prije redovne starosne granice od 65 godina i devet mjeseci. Penzijski odbitak iznosi kod ove penzije 9,9 procenata (33 mjeseca × 0,3 procenta).

Penzijski odbitak ostaje i u slučaju kasnije porodične penzije.

Pre nego što se odlučite za odredjenu starosnu penziju trebali bi da razmislite o tome da kasnije nije više moguće da se prebacite u neku drugu starosnu penziju (sa manjim odbicima). Stoga bi trebali prethodno da se posavetujete sa svojim penzijskim savjetnikom.

To je takođe vrlo važno jer po nekada postoje izuzeci – takozvana pravila za zaštitu povjerenja – tako da morate da računate samo sa malim ili nikakvim odbicima.

Molimo uzmite u obzir:
Postepeno podizanje starosne granice za redovnu starosnu penziju na 67. rođendan od 2012. godine nadalje odražava se i kod nekih prijevremenih starosnih penzija (starosne penzije prije starosne granice za redovnu starosnu penziju) kao i kod penzija zbog smanjenja sposobnosti za privređivanje i zbog smrti na mogućnost ostvarenja penzijskog prava bez odbitka.

Molimo da u vezi toga pročitate našu brošuru „Rente mit 67: Wie Sie Ihre Zukunft planen können“.

Penzija i prihodi

U slučaju penzije zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje i svih starosnih penzija prije dostizanja granice za redovnu starosnu penziju dodatna zarada može negativno da se odrazi na visinu penzije. Tu postoje odredjene granice za dodatnu zaradu kojih morate da se pridržavate. Ako na primjer želite dobiti prijevremenu starosnu penziju, ne smijete prekoračiti granicu dodatne zarade od 6 300 eura godišnje. Ukoliko prekoračite ovu granicu, uračunava Vam se jedna dvanaestina iznosa koji prelazi granicu od 6 300 eura u visini od 40% u Vašu penziju. U tom slučaju dobivate djelomičnu penziju.

Molimo uzmite u obzir:
Kod penzija zbog smanjenja sposobnosti za privređivanje važe posebne regulative.

Naša preporuka:

Kako se Vaša dodatna zarada odražava na Vašu penziju možete pročitati u našim brošurama, koje su podijeljene prema vrstama penzije pod oznakom „So viel können Sie hinzuverdienen“. Daljnje informacije o takozvanoj fleksibilnoj penziji naći ćete i pod flexirente.drv.info u internetu.

Na udovičku penziju se uračunava prihod posle prva tri mjeseca posle smrti osuguranika ako su prekoračeni iznosi koji su oslobođeni od uračunavanja.

Prihode koje ostvarujete u Crnoj Gori ili u nekoj drugoj zemlji uzeće se isto u obzir i uračunaće se kod njemačke penzije kao dodatna zarada.

Penzije zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje

Ako zbog bolesti ili invalidnosti ne možete više (u punom obimu) da radite to onda za Vas dolazi u obzir penzija zbog

smanjenja sposobnosti za privredjivaje. Da li će se plaćati kao penzija zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje u punom obimu ili će se plaćati kao penzija zbog dijelimičnog smanjenja sposobnosti za privredjivanje zavisi i od toga da li možete da radite izmedju tri i šest sati (delimično smanjenje sposobnosti za privredjivanje) ili manje od dva sata dnevno (smanjenje sposobnosti za privredjivanje u punom obimu). Penziju zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje u punom obimu ćete dobiti i onda ako Vam je smanjena sposobnost za privredjivanje delimično ali ako Vi sa još postojećom radnom snagom ne možete da nadjete radno mjesto (sa punim ili skraćenim radnim vremenom).

Vaš nosilac penzijskog osiguranja ispituje na osnovu medicinske dokumentacije da li ste djelomično ili potpuno nesposobni za privređivanje. Penzija zbog djelomično smanjene sposobnosti za privređivanje je upola manja od penzije zbog potpune nesposobnosti za privređivanje.

Penzija će se najduže do granice redovne starosne penzije plaćati. Opširne informacije ćete dobiti u brošuri „Erwerbsminderungsrente: Das Netz für alle Fälle".

Da biste mogli dobiti penziju za smanjenje sposobnosti za privredjivanje to morate opšte vreme za čekanje/staž od pet godina da ispunite. Osim toga morate u posledjnjih pet godina pre nastupanja smanjenja sposobnosti za privredjivanje tri godine da ste uplaćivali obavezne doprinose ili da ste pre 1. januara 1984. godine ispunili opšte vreme čekanja/staža od pet godina sa doprinosima iz obaveznog osiguranja i da svaki mesec od tada dokažete kao vreme održavanja prava.

Penziju zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje dobijate u načelu oročeno i to najduže u trajanju od godine. Ona može da se produži ako zdravstvene smetnje još uvek postoje.

Redovna starosna penzija

Ako ste dostigli starosnu dob za redovnu starosnu penziju i ispunili opšti uvjet staža od 5 godina, možete dobiti redovnu starosnu penziju.

Granica za redovnu starosnu penziju je za osobe rođene prije 1947. 65. godina života. Za rođene od 1947. do 1963. starosna granica se postepeno povisuje. Za osobe rođene 1964. godine

ili kasnije granica za redovnu starosnu penziju je 67. godina života. Pravo na redovnu starosnu penziju se ne može prijevremeno ostvariti.

Podizanje granice za redovnu starosnu penziju na 67. godinu života

osiguranik -	povišavanje	na doba	
godina rodjenja	za mjeseci	godina	mjeseci
1947	1	65	1
1948	2	65	2
1949	3	65	3
1950	4	65	4
1951	5	65	5
1952	6	65	6
1953	7	65	7
1954	8	65	8
1955	9	65	9
1956	10	65	10
1957	11	65	11
1958	12	66	0
1959	14	66	2
1960	16	66	4
1961	18	66	6
1962	20	66	8
1963	22	66	10
1964	24	67	0

Kao korisnik redovne starosne penzije možete dodatno neograničeno zarađivati. I ne trebate se bojati odbitka.

Naša preporuka:

Opširne informacije o svim starosnim penzijama su sadržane u brošuri „Die richtige Altersrente für Sie“.

Starosna penzija za dugogodišnje osiguranike

Ovu penziju možete dobiti, ako ste ispunili uvjet staža od 35 godina. Starosna granica ovisi o Vašoj godini rođenja.

Od 2012. godine postoji dodatna penzija za osiguranike sa posebno dugim osiguranjem.

Ako ste rođeni prije 1949. , starosna granica je 65. godina života. Vi možete penziju i prijevremeno dobiti od 63. godine, ali uz odbitak od 0,3 procenta za svaki mjesec prijevremenog korištenja. Za sve koji su rođeni 1949. ili kasnije povisuje se postepeno starosna granica od 65. godina. Ako ste rođeni 1964. ili kasnije, to je 67. godina života.

No Vi i dalje možete prijevremeno sa 63 godine dobiti starosnu penziju, ali samo uz odbitak od maksimalno 14,4 procenta.

Podizanje starosne granice

Godina rođenja	Povišenje za starosnu dob		Odbitak u procentima na primjer sa 63 godine
	godina	mjesec	
1954	65	8	9,6
1955	65	9	9,9
1956	65	10	10,2
1957	65	11	10,5
1958	66	0	10,8
1959	66	2	11,4
1960	66	4	12,0
1961	66	6	12,6
1962	66	8	13,2
1963	66	10	13,8
ab 1964	67	0	14,4

Starosna penzija za osiguranike s posebno dugim stažom osiguranja

Pavo na tu penziju imate ako ste napunuli 63. godinu života i ukupan staž od 45 godina. Ako ste rođeni u vremenu od 1953. do 1963. godine, postepeno se povisuje starosna granica za ovu penziju bez odbitka. Za sve koji su rođeni 1964. ili kasnije starosna granica je opet 65. godina života. U ukupan staž od 45 godina uračunavaju se samo određena vremena osiguranič-kog staža.

Podizanje starosne granice

Osiguranici godina rođenja	Podizanje starosne granice za ... mjesece	Budući normalni početak penzije	
		godina	mjesec
1954	4	63	4
1955	6	63	6
1956	8	63	8
1957	10	63	10
1958	12	64	0
1959	14	64	2
1960	16	64	4
1961	18	64	6
1962	20	64	8
1963	22	64	10
1964	24	65	0

Starosna penzija za osiguranike s posebno dugim stažom osiguranja se isplaćuje bez odbitka. No do dostizanja starosne granice za redovnu starosnu penziju morate obratiti pažnju na regulative o dodatnoj zaradi.

Starosna penzija za osobe s priznatim statusom teškog invalida

Ovu penziju možete dobiti ako po njemačkom pravu imate priznati status teškog invalida i ako ste napunili staž od 35 godina. Starosna granica ovisi o Vašoj godini rođenja.

Za osobe koje su rođene nakon 31. decembra 1951. i prije 01. januara 1964. starosna granica od koje se penzija (s odbici-

ma) najranije može koristiti se postepeno podiže na 62. godinu života. Istovremeno se postepeno podiže starosna granica za korištenje penzije bez odbitka s godištem 1952.

Za sve koji su rođeni 1964. ili kasnije starosna granica je 65. godina života. Penzija s odbicima se može koristiti od 62. godine života.

Vi morate na početku penzije imati priznati status teškog invalida prema njemačkom pravu s oštećenjem od najmanje 50 procenata. O tome odlučuje Ured za skrb. Ako ste rođeni prije 1951. godine, isto možete zatražiti ovu penziju ukoliko ste na početku penzije profesionalno nesposobni ili nesposobni za privređivanje prema pravu koje je važilo 31. decembra 2000. godine.

Pobliže o toj penziji ćete saznati u našoj brošuri „Reha und Rente für schwerbehinderte Menschen".

Podizanje starosne granice na 65 godina

Godina rođenja	Podizanje na starosnu dob		Najranije mogući početak penzije s odbitkom od 10,8 procenata	
	godina	mjesec	godine i	mjeseci
1954	63	8	60	8
1955	63	9	60	9
1956	63	10	60	10
1957	63	11	60	11
1958	64	0	61	0
1959	64	2	61	2
1960	64	4	61	4
1961	64	6	61	6
1962	64	8	61	8
1963	64	10	61	10
ab 1964	65	0	62	0

Rudari – posebna davanja rudarskog osiguranja (Knappschaft)

Za zaposlene i osigurane rudare postoji zbog posebnog opterećenja i rizika kojima su izloženi u njemačkom pravu posebno regulisanje. Uz već navedene vidove penzije postoje stoga i posebna rudarska davanja.

Naša preporuka:

Ako želite da saznate koja posebna davanja iz rudarskog penzijskog osiguranja možete da dobijete to onda pročitajte našu brošuru „Bergleute und ihre Rente: So sind Sie gesichert" ili se obratite Njemačkom Penzijskom Osiguranju Knappschaft-Bahn-See. Adresu ćete nać na stranici 52.

Penzije za udovice i udovce

Posle smrti bračnog druga možete dobiti penziju kao udovica ili udovac ako je preminula osoba do svoje smrti primala penziju ili ako je staž od pet godina ispunila ili ako ga je prevremno ispunila (na primjer na osnovu nezgode na radu).

Osim toga morate do trenutka smrti da budete najmanje godinu dana u braku. Kao udovica ili udovac se ne smete više udavati/ženiti.

Minimalno trajanje braka od jedne godine ne važi ako je brak sklopljen prije 1. januara 2002. godine ili ako dokažete da brak nije sklopljen iz razloga zbrinjavanja.

Molimo uzmite u obzir:
Istopolni partneri koji su u Njemačkoj sklopili registrovano životno partnerstvo su po svim tačkama izjednačenii sa partnerima važećeg braka. To važi i od 1. oktobra 2017., nakon što se u Njemačkoj na osnovu otvaranja braka i za parove istog pola životna partnerstva više ne mogu registrovati.

U zavisnosti od Vaših ličnih uslova ćete dobiti malu ili veliku udovičku penziju.

Pravo na veliku ili na udovičku penziju imate ako
→ imate već 47 godina starosti ili

- imate umanjenu sposobnost za privredjivanje ili
- vaspitavate svoje dete ili dete preminulog koje još nije navršilo 18. godinu ili
- u kućnoj zajednici brinete za svoje dete ili za dete preminulog koje zbog telesne, umne ili duševne invalidnost nije u stanju da samo sebe izdržava.

Molimo uzmite u obzir:
Starosna granica od 45 godina je za smrtne slučajeve od 1. januara 2012. godine postepeno podignuta na 47. rođendan.

Velika udovička ili udovačka penzija se za stalno isplaćuje. Ona iznosi 55 procenata od penzije osiguranika. Tko je sklopio brak prije 2002. godine sa datumom rođenja prije 1962. godine dobiva 60 procenata.

Ukoliko ne ispunjavate te uslove, dobivate malu udovičku ili udovačku penziju. Ista se isplaćuje za najduže 24 kalendarska mjeseca nakon smrti osiguranika. Ona iznosi u pravilu 25 procenta od penzije osiguranika.

Ako ste se prije 1. januar 2002. godine venčali i jedan od supružnika je rođen prije 2. januara 1962. godine, to će se i mala penzija kao za udovicu ili udovca plaćati trajno.

Nemate pravo na penziju kao udovica ili udovac ako je sproveden spliting penzije.

Udate ili oženite li se kao udovica ili udovac ponovo to onda otpada Vaše pravo na porodičnu penziju. Međutim na zahtjev možete dobiti otpremninu Vaše penzije. Ona u načelu iznosi 24-struku visinu prosečnog iznosa penzije u poslednjih dvanaest mjeseci.

Primjer:

Penzioner Aleksandar J. je umro u maju 2008. godine. Njegova udovica Yasmin J. dobiva od juna 2008. godine veliku udovičku penziju. Ona se ponovo udaje u junu 2018. godine, time prestaje njeno pravo na udovičku penziju sa 30. junom 2018. godine. Za dvanaest mjerodavnih mjeseci prije prestanka penzijskog prava (juli 2017. do juna 2018. godine) Yasmin J. je dobila u prosjeku 430 eura udovičke penzije (prije odbitka sopstvenog udjela za zdravstveno osiguranje i za osiguranje za njegu). Visina otpremnine je 24-struki iznos tog prosječnog iznosa, dakle 10 320 eura.

Opširne informacije za sve oblike porodične penzije ćete dobiti u brošuri „Hinterbliebenenrente: Hilfe in schweren Zeiten".

Siročadske penzije

Nakon smrti majke ili oca dijete može dobiti polusiročadsku penziju, ako je umrla ili umrli

→ do smrti primala/primao penziju ili
→ je ispunjen uslov od pet godina staža ili
→ je on ispunjen prijevremno zbog nesreće na radu.

U slučaju da premine i drugi roditelj to se onda plaća potpuna siročadska penzija (Vollwaisenrente).

U djecu osiguranika se ubrajaju osim rođene djece i adoptirana djeca, pod nekim uslovima i pastorčad, hranjenici, unučad, braća i sestre.

Pravo na siročadsku penziju imate do napunjene 18. godine života.

Osim toga penzija se može plaćati najduže do napunjene 27. godine života ako siroče

→ se nalazi na školovanju ili na izobrazbi,
→ provodi dobrovoljnu jednogodišnju socijalnu službu, dobrovoljnu jednogodišnju ekološku službu ili dobrovoljnu saveznu službu, ili
→ zbog invalidnosti nije u stanju da se brine za sebe.

Daljnje penzije zbog smrti

Ako ste bili razvedeni nakon 30. juna 1977. godine i ako je Vaš bivši supružnik umro, možete imati pravo na penziju za odgoj djece. Ista Vam se isplaćuje iz Vašeg sopstvenog staža osiguranja tako dugo dok odgajate dijete. Isto važi i za registrovana životna partnerstva.

Penziju udovici ili udovcu iza pretposlednjeg supružnika plaćamo samo ako ste se posle smrti svog ranijeg supružnika ponovo udali/oženili odnosno ako ste zasnovali registrovano životno partnerstvo, a ako je nova veza raskinuta ili prestala (na primjer smrću ili razvodom).

Pojedinosti ove penzije ćete saznati u brošuri „Hinterbliebenenrente: Hilfe in schweren Zeiten".

Ako je Vaš brak prije 1. jula 1977. godine razveden to onda pod određenim uslovima može da se plaća penzija razvedenoj udovici ili razvedenom udovcu.

Penzija iz crnogorskog penzijskog osiguranja

I penzijsko osiguranje u Crnoj Gori plaća penziju zbog starosti, zbog invalidnosti i porodične penzije.

O Vašem pravu iz crnogorskog penzijskog osiguranju odlučuje nosioc osiguranja u Crnoj Gori. Stoga želimo da Vam u ovoj brošuri damo samo kratak i neobavezan pregled o mogućem pravu na penziju iz crnogorskog penzijskog osiguranja.

Naša preporuka:

Budući da se penzijsko pravo u Crnoj Gori stalno prilagođava, moglo bi doći i do promjena kod vrsta penzija i uslova za ostvarenje prava. Ako su Vam potrebne tačne informacije o aktuelnom crnogorskom penzijskom pravu to Vam mi onda preporučujemo da se obratite direktno crnogoroskom nosiocu penzijskog osiguranja u Podgorici. Informacije o penzijskom pravu kao i tekst crnogorskog penzijskog zakona Vam nudi Vaš crnogorski nosioc osiguranja i u internetu pod adresom www.fondpio.me (na crnogorskom jeziku).

Adresu crnogorskog nosioca penzijskog osiguranja ćete naći na stranici 49.

Penzijsko-pravni staž i osiguranički staž

Da biste dobili crnogorsku penziju morate ispuniti određene uslove. U to spadaju na primjer određene godine starosti ili određeni minimalni osiguranički staž. Minimalni osiguranički staž i vrsta staža koje se imaju uzeti u obzir variiraju zavisno od vrste penzije.

Crnogorski zakon u međuvremenu razlikuje penzijsko-pravni staž i osiguranički staž. Penzijsko-pravi staž obuhvata osiguranički staž i takozvani specijalni staž.

Osiguranički staž je vremenski period u kome ste bili zaposleni i u kome ste uplaćivali doprinose u crnogoresko penzijsko osiguranje.

Molimo uzmite u obzir:
Kod utvrđivanja minimalnog osiguraničkog staža uzimaju se u obzir i Vaši njemački periodi osiguranja.

Poseban staž su periodi u kojima niste bili penzijski osigurani, ali se usprkos tome mogu uzeti u obzir. U to spada na primjer ratno doba, vremenski period revolucionarskog rada, vremenski periodi otsluživanja vojnog roka i vremenski period rehabilitacije što je prouzrokovano ratnim zbivanjima.

Naša preporuka:

Pobliže ćete saznati kod svog nosioca penzijskog osiguranja u Crnoj Gori. Adresu ćete naći na stranici 49.

Starosna penzija

Pravo na penziju zbog starosti iz crnogorskog penzijskog osiguranja zavisi od Vašeg doba starosti, Vašeg pola kao i od količine i vrste navršenog osiguraničkog staža.

Za starosnu penziju potreban je penzijsko-pravni staž od najmanje 15 godina.

Treba obratiti pažnju na različite starosne granice za muškarce i žene. Od 2014. starosne granice se postepeno povisuju. Do 2024. godine redovna starona granica za muškarce se podiže 2-mjesečnim koracima na tada važeću 67. godinu života (do 2013. važila je 65. godina života). Kod žena se granica za redovnu starosnu penziju podiže do 2040. godine 3-mjesečnim koracima na istu, tada važeću 67. godinu života (do 2013. je važila 60. godina života).

Ako ste ostvarili staž koji se uračunava u uvećanom trajanju, te starosne granice se eventualno mogu spustiti. U kojem obimu se Vaša penzijska starosna granica snizuje, ovisi o stepenu uvećanja.

Ako ste kao muški osiguranik napunili 40 godina staža osiguranja, onda mžete, nezavisno o starosnoj dobi, već zatražitii starosnu penziju, ukoliko Vam je starosna dob najmanje 55 godina.

Za žene, koje su napunile staž osiguranja od 35 godina i više, penzijsko pravo može biti ostvareno i prije 60. godine života. Slijedećih godina do 2032. godine starosna dob i potreban staž osiguranja će se podizati postepeno u razmacima od tri mjeseca. 2033. godine žene će sa 40 godina staža osiguranja moći otići u penziju sa 60 godina.

Invalidska penzija

Ako je Vaša sposobnost za rad ograničena to onda pod određenim uslovima možete zatražiti invalidsku penziju. U tom slučaju se razlikuje izmedju invalidske penzije u punom obimu (u slučaju potpunog gubitka sposobnosti za rad) i delimične invalidske penzije (u slučaju delimičnog gubitka sposobnosti za rad).

Ako je invalidnost nastala na osnovu nesreće na radu ili kroz profesionalno oboljenje to će se invalidska penzija plaćati nezavisno od napunjenog penzisjko-pravnog staža i Vašeg doba starosti.

Ako je invalidnost nastupila uslijed nesreće u slobodnom vremenu ili uslijed bolesti, onda imate pravo na invalidsku penziju ako

→ je invalidnost nastupila prije Vaše mjerodavne dobi za pravo na starosnu penziju i
→ ako je najmanje jedna trećina takozvanog radnog vijeka pokrivena razdobljima penzijsko-pravnog staža.

Radni vijek obuhvata pune godine i počinje s 20. rođendanom – ili kasnije ako ste posjećivalu visoku školu ili fakultet. Završava se dan prije nego što je nastupila invalidnost.

Molimo uzmite u obzir:
Nastupi li invalidnost bolešću ili kroz nesreću u slobodno vreme prije 30. rodjendana važe povoljnija pravila.

Porodična penzija

U slučaju smrti osiguranika to iz crnogorskog penzijskog osiguranja može da se plaća penzija preživelom bračnom drugu, razvedenom bračnom drugu ili deci preminulog.

Penzije za udovice i za udovce

Nakon smrti supružnika, možete dobiti udovičku odnosno udovačku penziju, ako ste na dan smrti supružnika

→ bili stari 52 godine ili
→ ste invalid ili ako invalidnost nastupi u roku od jedne godine dana posle smrti bračnog druga ili
→ vaspitavali više dijece koja imaju pravo na siročadsku penziju

i ako je preminuli

→ napunio pet godina osiguraničkog staža ili deset godina penzijsko-pravnog vremena ili
→ uslove za pravo na starosnu ili invalidsku penziju ispunio ili
→ već primao starosnu ili invalidsku penziju ili
→ ako je nastupila smrt usled nesreće na radu ili na osnovu profesionalne bolesti.

U koliko kao udovica ili udovac primate udovičku penziju jer vaspitavate dete ili jer ste nesposobni za privredjivanje i ako u tom vremenskom periodu napunite 52 godina to ćete onda dobiti penziju za stalno.

Siročadska penzija

Siročadsku penziju mogu deca preminulog dobiti ako je preminuli

→ najmanje pet godina osiguraničkog staža ili deset godina penzijsko-pravnog staža napunio ili
→ ispunio uslove za starosnu ili invalidsku penziju ili
→ već primao starosnu ili invalidsku penziju ili
→ je smrt nastupila kroz nesreću na poslu ili na osnovu nekog profesionalnog oboljenja.

Porodičnu penziju siroče može dobiti do 15. godine života. Osim toga siročadska penzija se plaća

→ do 20. rođendana, ako siroče ide u školu ili je na izobrazbi,
→ do 23. rođendana ako pohadja višu stručnu školu ili
→ do 26. rođendana ako aposlvira studije.

Pravo na siročadsku penziju postoji i onda ako dete – na primjer zbog invalidnosti – nije u stanju da se izdržava samo.

Bolesničko osiguranje i osiguranje za njegovanje penzionera

Ako dobijate njemačku penziju i stanujete u Njemačkoj to ste onda ako predočite određeni raniji osiguranički staž obavezno osigurani u njemačkom bolesničkom osiguranju. Tada ste po pravilu i obavezno osigurani u socijalnom osiguranju za njegu.

Kako za bolesničko osiguranje tako i za osiguranje za njegu morate plaćati doprinose od Vaše penzije. Jedan deo doprinosa za bolesničko osiguranje pri tome preuzima njemački nosioc penzijskog osiguranja. Vaš udeo doprinosa za bolesničko osiguranje i doprinos za osiguranje za negu Vaš nosioc penzijskog osiguranja zadržava od Vaše njemačke penzije i iste prosleđuje zajedno sa svojim udelom doprinosa za bolesničko osiguranje Vašoj bolesničkoj blagajni.

Ako u Crnoj Gori stanujete i uz njemačku penziju primate i crnogorsku penziju odnosno ako ste tamo na osnovu osiguranog zaposlenja ili nekog drugog posla bolesničko osigurani onda u prvom redu podležete bolesničkom osiguranju prema crnogorskom pravu. Doprinosi za njemačko bolesničko osiguranje se onda ne plaćaju.

No ako primate samo jednu njemačku penziju, onda ste osigurani kod njemačkog zdravstvenog osiguranja i u slučaju da Vam je mjesto stanovanja u Crnoj Gori ukoliko imate

prethodno osiguranje. Tada imate pravo na stvarna davanja njemačkog zdravstvenog osiguranja (na primjer liječenje), koja bi mogli dobiti i u Crnoj Gori.

Stanujete li u Crnoj Gori to onda u njemačkom osiguranju za negu niste obavezno osigurani.

Molimo uzmite u obzir:
Da li ste u njemačkom bolesničkom osiguranju ili osiguranju za negu obavezno osigurani odlučuje – kako ako boravite u Njemačkoj tako i u inostranstvu – Vaša njemačka bolesnička blagajna. Dakle pitajte pravovremeno svoju njemačku bolesničku blagajnu ako želite da preselite svoje mjesto stanovanja u inostranstvo.

Iscrpne informacije o bolesničkom osiguranju i osiguranju za negu ćete naći u našoj brošuri „Rentner und ihre Krankenversicherung".

Važan korak do penzije: zahtjev

Davanja iz njemačkog i crnogorskog penzijskog osiguranja dobijate u načelu samo onda, ako to i zahtjevate.

Ako stanujete u Njemačkoj, molimo da zatražite njemačku penziju kod Njemačkog penzijskog osiguranja ili kod Službe za davanje informacija i savjeta. Zahtjev možete postaviti i kod Osiguraničkog ureda gradske uprave.

Ako imate osiguranički staž kako u Njemačkoj tako i u Crnoj Gori to je onda potrebno da postavite samo jedan zehtev. On uvijek važi sa istim datumom kao i naspram druge države sporazumnice.

Postavite li zahtjev u Njemačkoj, molimo da u njemu navedete da i u Crnoj Gori imate staž osiguranja. Tada njemački nosilac osiguranja pokreće penzijski postupak u Crnoj Gori. Isto važi i obratno, ako stanujete u Crnoj Gori. Tada crnogorski nosilac osiguranja pokreće penzijski postupak u Njemačkoj ako tamo navedete da imate i njemački staž.

Molimo uzmite u obzir:
Njemački nosioci osiguranja nemaju utjecaja na obradu Vašeg penzijskog zahtjeva u Crnoj Gori ili na odluku, koja je tamo donesena. To važi i obratno za crnogorskog nosioca osiguranja. Oba nosioca odlučuju samostalno o Vašem penzijskom pravu i šalju Vam pismenu obavijest o toj odluci.

Kada počinje penzija u Njemačkoj?

Vaša njemačka penzija po pravilu počinje da teče prvog dana kalendarskog mjeseca na čijem početku ste ispunili uslove.

Primjer:

Jadranka J. će 12. aprila 2018. napuniti 65. godinu života. Dobnu granicu za redovnu starosnu penziju je dostigla sa 65 godina i 7 mjeseci, dakle 12. novembra 2018. Od tog datuma ispunila je sve uslove. Njeno penzijsko pravo počinje 1. decembra 2018.

Da bismo mogli Vašu penziju na vreme da Vam plaćamo to Vi morate zahtjev da postavite blagovremeno.

Postavite li ga tek tri kalendarska mjeseca posle osiguranog slučaja to će Vam penzija početi da teče sa mjesecom kada je postavljen zahtjev.

Primjer:

Jadranka J. postavlja zahtjev tek u maju 2019. Budući da su od slučaja za pružanje davanja – dostignuta starosna granica od 65 godina i sedam mjeseci – prošla već više od tri mjeseca, njena penzija počinje teći tek od 1. maja 2019.

Iznimke od ovog pravila postoje kod penzija zbog smanjenja sposobnosti za privređivanje i porodičnih penzija. Vremenski oročena penzija zbog smanjenja sposobnosti za privređivanje se plaća tek od 7. kalendarskog mjeseca nakon što je nastupilo smanjenje sposobnosti za privređivanje. Uslijedi li postavljanje zahtjeva nakon više od sedam kalendarskih mjeseci od nastupanja smanjenja sposobnosti za privređivanje, penzija počinje s mjesecom postavljanja zahtjeva. Porodična penzija se plaća i unazad za do dvanaest kalendarskih mjeseci prije mjeseca u kojem je penzija zatražena.

Isplata penzije – takođe u inostranstvo

Da li i u kojoj visini će moći da Vam se plaća penzija između ostalog zavisi i od toga u kojoj zemlji Vi uobičajeno boravite.

Isplata penzije kada imate mjesto stanovanja u Njemačkoj

Ako stanujete u Njemačkoj to ćete onda dobiti svoju njemačku penziju i kao crnogorski državljanin bez ograničenja u potpunoj visini. Vaša njemačka penzija će se po pravilu do kraja mjeseca uplatiti na Vaš bankovni račun u Njemačkoj.

Isto tako će se Vaša crnogorska penzija po pravilu plaćati u punoj visini u Njemačku. Crnogorski nosioc penzijskog osiguranja dostavlja doduše penziju na početku njemačkom nosiocu penzijskog osiguranja, a ovaj Vama istu prosleđuje.

Isplata penzije ako imate mjesto stanovanja izvan Njemačke

Ako ste njemački ili crnogorski državljanin to onda Vaša njemačka penzija može na osnovu Sporazuma po pravilu da se plaća u punoj visini u Crnu Goru kao i u sve druge države.

Medjutim penzija može pod određenim uslovima da se snizi ili čak i sasvim da otpadne ako Vi

→ ispunjavate uslove na pravo za njemačku penziju samo sa osiguraničkim stažom koji ste napunili u nekoj trećoj državi (to zanči niti u Njemačkoj niti u Crnoj Gori),
→ ne posjedujete niti njemačko niti crnogorsko državljanstvo ili
→ dobijate penziju sa stažom prema Zakonu o penzijama tuđina ili prema takozvanom stažu sa područja Rajha.

Naša preporuka:

Povežite se uvjek pravovremeno sa Vašim nadležnim nosiocem penzijskog osiguranja prije nego što se preselite u inostranstvo. On Vam može dati informaciju o tome da li i u danom slučaju i u kojoj visini će se Vaša penzija isplaćivati u inostranstvu. Dodatno biste trebali i sa Vašom bolesničkom blagajnom stupiti u kontakt da bi razjasnili kako ćete dalje biti bolesnički osigurani.

U koliko se Vaša njemačka penzija isplaćuje u Crnoj Gori to ćete istu takođe primati na kraju mjeseca na Vaš tamošnji bankovni račun.

Sve troškove doznake u Crnu Goru snosi Njemačko penzijsko osiguranje. Na Vas otpadaju samo uobičajeni bankovni troškovi.

Njemačko penzijsko osiguranje ima obavezu da kod inostranih plaćanja u određenim vremenskim razmacima provjeri da li i dalje postoje uvjeti za isplatu penzije. Zbog toga svake godine od Vas tražimo sve potrebne podatke, koje trebate službeno potvrditi (takozvana Potvrda o životu).

Molimo uzmite u obzir:
Molimo da bez odlaganja pošaljete natrag Potvrdu o životu. Time pridonosite tome da Vaša penzija bez zastoja redovno može biti isplaćivana.

Penzijska servisna služba Njemačke Pošte (Renten-Service der Deutschen Post) plaća penzije po nalogu Penzijskog osiguranja. Zbog toga je Renten-Service nadležan, ako se kod Vas promijenila adresa ili bankovni račun. Adresu Penzijske servisne službe (Renten-Service) ćete naći na stranici 48.

Pravi sagovornici za Vas

U Sporazumu je regulisano koja je u pojedinoj državi kao takozvana služba za vezu nadležna. Istoj se možete obratiti po svim pitanjima u vezi sa Sporazumom.

Vaši sagovornici u Njemačkoj

Ako ste napunili osiguranički staž u Crnoj Gori, u Crnoj Gori stanujete ili se kao crnogorski državljanin sa njemačkim osiguraničkim stažom obično zadržavate izvan Njemačke ili Crne Gore to su onda sledeće službe za Vas nadležne:

→ Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd,
→ Deutsche Rentenversicherung Bund und
→ Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See.

Jeste li svoj poslednji njemački doprinos uplatili kod regionalnog nosioca Njemačkog Penzijskog Osiguranja (nekada Landesversicherungsanstalt) to se onda obratite na adresu

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd
(Njemačko Penzijsko Osiguranje Bavarska Jug)
Telefon 0049 871 81-0
Telefax 0049 871 81-2140
E-Mail service@drv-bayernsued.de
Internet www.deutsche-rentenversicherung-bayernsued.de

Ako ste svoj poslednji doprinos uplatili u Savezno Njemačko Penzijsko Osiguranje (nekada Bundesversicherungsanstalt für Angestellte) onda je Vaš pravi sagovornik:

Deutsche Rentenversicherung Bund
(Savez Njemačkog Penzijskog osiguranja)
Telefon 0049 30 865-0
Telefax 0049 30 865-27240
E-Mail meinefrage@drv-bund.de
Internet www.deutsche-rentenversicherung-bund.de

Jeste li ikada uplatili doprinose u Njemačko penzijsko osiguranje Knappschaft-Bahn-See (nekad Bundesknappschaft, Bahnversicherungsanstalt i Seekasse) onda se obratite na adresu:

Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See
(njemačko penzijsko osiguranje za rudare – željezničare – moreplovce)
Telefon 0049 234 304-0
Telefax 0049 234 304-66050
E-Mail rentenversicherung@kbs.de
Internet www.kbs.de

Penzije se plaćaju u inostranstvo preko:

Deutsche Post AG
Niederlassung Renten Service
13496 Berlin
Telefon 0049 221 5692777 (iz inostranstva)
0221 5692444 (iz Njemačke)
Telefax 0049 221 5692778 (iz inostranstva)
0221 5692776 (iz Njemačke)
Internet www.rentenservice.de

Ukoliko imate pitanja u vezi stanja isplate ili ako želite saopštiti promjenu adrese ili bankovnog računa, molimo da se obratite ovoj službi.

Vaš sagovornik u Crnoj Gori

O pravu iz crnogorskog penzijskog osiguranja odlučuje i informiše Vas centralna služba crnogorskog nosioca penzijskog osiguranja:

Republički Fond
Penzijskog I Invalidskog Osiguranja
Bulevar Ivana Crnojevića 64
81000 PODGORICA
MONTENEGRO
Telefon 00382 20 403-808
Telefax 00382 20 664-381
E-Mail ino.pio@fondpio.me
Internet www.fondpio.me

Samo korak od Vas udaljeno: Vaše penzijsko osiguranje

Imate li još pitanja? Trebate informacije ili želite individualno savjetovanje? Mi smo tu za Vas: kompetentni, neutralni, besplatno.

Sa našim informativnim brošurama

Naša ponuda brošura je širokog spektra. Šta Vas interesuje, možete naručiti pod www.deutsche-rentenversicherung.de ili skinuti s interneta. Tu ukazujemo i na ponude savjetovanja.

Na telefonu

Na Vaša pitanja odgovaramo na servisnom telefonu besplatno. Tu možete naručiti informacijski materijal i formulare ili se raspitati kod nadležnog sagovornika u Vašem mjestu. Možete nas dobiti pod brojem 0800 1000 4800.

Na internetu

Naša ponuda pod www.deutsche-rentenversicherung.de Vam danonoćno stoji na raspolaganju. Možete se informisati o puno tema te obrasce i brošure skinuti s interneta ili ih naručiti.

Sa našim online – službama

I preko računala, tableta ili mobitela (smartphone) možete pouzdano s nama komunicirati. Možete aktualizirati Vaš osiguranički staž ili online postavljati zahtjeve. Za identifikaciju koristite online funkciju identifikacije na Vašoj ličnoj karti, Vaš lični code za pristup ili Vaš naknadni potpis.

U ličnom razgovoru

Vašu najbližu Službu za davanje informacija i savjeta možete naći na startnoj strani našeg interneta ili se raspitate preko servisnog telefona. Tu možete isto na lagan način ugovoriti termin ili ga rezervisati online preko interneta. Na mobitelu Vam pomaže naša App iRente.

Savjetodavci za osiguranike i veterani osiguranja

I naši počasni savjetodavci za osiguranike i veterani osiguranja Vam stoje na raspolaganju u Vašoj neposrednoj blizini i pomažu na primjer kod ispunjavanja obrazaca zahtjeva.

Vaša kratka veza s nama

0800 1000 4800 (besplatni broj za Njemačku)
www.deutsche-rentenversicherung.de
info@deutsche-rentenversicherung.de

Savjetovanje na više jezika nudimo na Internacionalnim danima savjetovanja. Termine možete naći u internetu.

Naši partneri
I kod gradskih i opštinskih Osiguravajućih ureda možete postaviti Vaš zahtjev za penziju, dobiti obrasce ili proslijediti Vašu dokumentaciju o osiguranju.

Nosioci Njemačkog penzijskog osiguranja

Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg	Gartenstraße 105 76135 Karlsruhe Telefon 0721 825-0
Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd	Am Alten Viehmarkt 2 84028 Landshut Telefon 0871 81-0
Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg	Bertha-von-Suttner-Straße 1 15236 Frankfurt (Oder) Telefon 0335 551-0
Deutsche Rentenversicherung Braunschweig-Hannover	Lange Weihe 6 30880 Laatzen Telefon 0511 829-0
Deutsche Rentenversicherung Hessen	Städelstraße 28 60596 Frankfurt am Main Telefon 069 6052-0
Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland	Georg-Schumann-Straße 146 04159 Leipzig Telefon 0341 550-55

Deutsche Rentenversicherung Nord	Ziegelstraße 150 23556 Lübeck Telefon 0451 485-0
Deutsche Rentenversicherung Nordbayern	Wittelsbacherring 11 95444 Bayreuth Telefon 0921 607-0
Deutsche Rentenversicherung Oldenburg-Bremen	Huntestraße 11 26135 Oldenburg Telefon 0441 927-0
Deutsche Rentenversicherung Rheinland	Königsallee 71 40215 Düsseldorf Telefon 0211 937-0
Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz	Eichendorffstraße 4-6 67346 Speyer Telefon 06232 17-0
Deutsche Rentenversicherung Saarland	Martin-Luther-Straße 2-4 66111 Saarbrücken Telefon 0681 3093-0
Deutsche Rentenversicherung Schwaben	Dieselstraße 9 86154 Augsburg Telefon 0821 500-0
Deutsche Rentenversicherung Westfalen	Gartenstraße 194 48147 Münster Telefon 0251 238-0
Deutsche Rentenversicherung Bund	Ruhrstraße 2 10709 Berlin Telefon 030 865-0
Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See	Pieperstraße 14-28 44789 Bochum Telefon 0234 304-0